ROK XIV

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

№ 8

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 15 KWIETNIA 1939 ROKU

PRZEMYSŁ CHEMICZNY A OBRONA KRAJU

Obecna sytuacja międzynarodowa i niepokoje polityczne w Europie wywołały naturalną reakcję w całym społeczeństwie polskim, które jednomyślnie i w sposób zdecydowany zaznaczyło swą gotowość do ponoszenia wszelkiego rodzaju ofiar, celem zwiększenia do możliwych granic gotowości obronnej Państwa. Polski przemysł chemiczny, który wielokrotnie już dawał realne dowody obywatelskiego i patriotycznego stanowiska, biorąc udział we wszystkich inicjatywach i poczynaniach, dobro Państwa mających na celu — i tym razem zareagował żywo w obliczu zaistniałej sytuacji.

Dnia 31 marca r. b. Związek Przemysłu Chemicznego wysłał do Pana Generalnego Inspektora Sił Zbrojnych Marszałka Edwarda Śmigłego Rydza depeszę treści następującej: „Związek Przemysłu Chemicznego, jednoczący fabryki chemiczne Rzeczypospolitej Polskiej, składa Panu Marszałkowi zapewnienia patriotycznej i obywatelskiej gotowości całego przemysłu chemicznego. Wytwórczość chemiczna, szczególnie blisko związana z potencjałem bojowym kraju, rozumie, że na niej też spocząć musi troska o współczesny oręż chemiczny. Polski przemysł chemiczny i jego naczelna organizacja oddają się do dyspozycji Naczelnego Wodza sił zbrojnych Polski".

W dniu 4 kwietnia r. b. w lokalu Związku odbyło się, przy bardzo licznym udziale członków, Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Związku Przemysłu Chemicznego, które stało się gorącą manifestacją patriotyczną polskiego przemysłu chemicznego. Zebranie zaszczycili swą obecnością przedstawiciele sfer urzędowych w osobach Pana Wiceministra Przemysłu i Handlu Dr. A. Rosego, Dyrektora Biura Wojskowego Ministerstwa Przemysłu i Handlu Pułk. Szmoniewskiego, Szefa Wydz. Chem. Ministerstwa Spraw Wojskowych Pułk. Wojciechowskiego, Dyr. Biura Surowcowego Dr. Krauzego i innych. Po zagajeniu zebrania przez Pana Prezesa Inż. J. Wojnara, zabrał głos Dyrektor Związku, p. Inż. T. Zamoyski, który w dłuższym przemówieniu scharakteryzował rolę jaką odgrywa przemysł chemiczny w całokształcie zagadnienia obronności kraju oraz wskazał najbliższe zadania jakie stoją przed tą gałęzią przemysłu. Przede wszystkim chodzi tu o zagadnienie zapasów surowców pochodzenia krajowego jak i sprowadzanych z zagranicy. Przemysł chemiczny oddawna już czyni wysiłki w kierunku zwiększenia zakresu stosowania surowców krajowych, a więc najłatwiejszych do zdobycia, nie wykluczając okresów zatargów międzynarodowych i może wykazać się już licznymi pozytywnymi rezultatami. Jako przykład wymienić można wytwarzanie kwasu siarkowego z pirytów krajowych, stosowanie krajowego szpatu ciężkiego, kaolinu i t. d. Problem zapasów surowcowych posiada dla potencjału obronności kraju zasadnicze znaczenie. Należyte jego rozwiązanie domaga się jednak pełnej współpracy poszczególnych przedsiębiorstw przemysłowych z czynnikami urzędowymi. Doniosłą też rolę posiada zagadnienie odpowiedniego przygotowania kadr sił fachowych, które mogłyby być potrzebne przy ewentualnej konieczności zwiększenia natężenia produkcji. Ważną również sprawą, która wkrótce uregulowana ma być odpowiednim rozporządzeniem Rady Ministrów, jest przygotowanie w czasie pokoju obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej w dziedzinie budownictwa przemysłowego, urządzeń fabrycznych, ochrony personelu i t. d.

W ożywionej dyskusji, która się następnie wywiązała, zabrał pierwszy głos Pan Minister Rose, który podkreślił, że obowiązki jakie spadają na przemysł chemiczny nie są lekkie i łatwe. Czynnik rządowy jednak ufa, że może oczekiwać ze strony przemysłu chemicznego maksimum dobrej woli i wysiłku. Pan Minister zaznaczył następnie, że w dążeniu do utrzymania obronności kraju na odpowiednio wysokim poziomie niezbędna jest ścisła współpraca przemysłu chemicznego z kompetentnymi czynnikami urzędowymi, która dopiero pozwoli osiągnąć możliwie szybko jaknajlepsze rezultaty.

Następnie zabierali głos w dyskusji pp.: Prezes Wiślicki, Prof. Trepka, Dyr. Płużański, Inż. Liwowski, Dr. Stateczny i inni. Dyskusja wykazała, że przemysł chemiczny rozumie w pełni obowiązki, jakie ciążą na nim w związku z całokształtem zagadnienia pogotowia wojennego kraju i już obecnie, w ścisłej kolaboracji z czynnikami urzędowymi, wytęża wszystkie swe siły, dążąc do podwyższenia potencjału bojowego Państwa.

Na tymże zebraniu, Prezydium Związku zaapelowało również do przedsiębiorstw chemicznych o składanie jaknajwiększych ofiar na Fundusz Obrony Narodowej oraz o pełne i inten-

sywne poparcie Pożyczki Obrony Przeciwlotniczej. Związek Przemysłu Chemicznego jest organizacją, która pierwsza, bo już w dniu ogłoszenia decyzji Rządu o Pożyczce, zwróciła się do swych członków z apelem o jaknajżywsze wzięcie udziału w subskrypcji Pożyczki Obrony Przeciwlotniczej. Dotychczasowe wyniki, uzyskane w stosunkowo krótkim czasie, świadczą o dużej ofiarności przemysłu chemicznego na cele obronności Państwa.

Należy wyrazić pełne przekonanie, że w dalszym okresie ofiarność ta stanie się powszechną i znakomicie się zwiększy.

Z ŻAŁOBNEJ KARTY

W dniu 13 b. m. zakończył życie ś. p. Marjan Szydłowski, b. Minister Przemysłu i Handlu, wybitny i bardzo zasłużony działacz na polu życia gospodarczego. Związek Przemysłu Chemicznego traci w ś. p. M. Szydłowskim długoletniego wiernego przyjaciela.

KONKURS KOMITETU FUNDACJI IMIENIA FELIKSA WIŚLICKIEGO

1. Komitet Fundacji ogłasza konkurs na pracę samodzielną z dziedziny chemii i technologii celulozy lub włókna sztucznego, napisaną przez obywatela polskiego w języku polskim w ciągu trzechlecia 1938 — 1940.

2. Za najlepszą pracę przyznana będzie nagroda pieniężna w wysokości 10.000 zł. oraz medal pamiątkowy. Komitet ma prawo podzielić nagrodę.

3. Nagroda może być przyznana zarówno za prace opublikowane, jak i napisane specjalnie na konkurs, pod warunkiem, że prace te nigdzie dotąd nie były nagrodzone.

4. Prace, nadsyłane na konkurs, winny być przez autorów zgłoszone w 2-ch egzemplarzach pod adresem Komitetu Fundacji imienia Feliksa Wiślickiego, Warszawa, Wilcza 9A.

5. Łącznie z pracą na konkurs należy przesłać życiorys autora oraz w wypadku, jeżeli praca została wykonana w zakładzie naukowym — zaświadczenie kierownika zakładu.

6. Termin składania prac upływa 31 grudnia 1940 roku.

INFORMACJE EKSPORTOWE

W dniu 31 marca r. b. parafowana została umowa kontyngentowa z Grecją, ustalająca wzajemne kontyngenty wywozowe na okres od 1.IV.39 do 31.III.40 r.

W okresie styczeń — luty 1939 r. wywóz produktów chemicznych z Polski osiągnął wartość 10.590 tys zł., co w stosunku do wywozu w tym samym okresie 1938 r. (8.618 tys. zł.) stanowi wzrost o 23%.

Z artykułów, których wartość wywozu zwiększyła się w porównaniu z rokiem poprzedzającym, należy przede wszystkim wymienić: smoły, superfosfaty, siarczan amonu, benzol surowy i oczyszczony, ciężkie oleje z węgla kamiennego, biel cynkową, azotniak, ceratę, żelazokrzem, kleje roślinne, kleje kostny i skórny, chlorek amonu, węgiel drzewny, sól glauberską, barwniki anilinowe, fenol i naftalinę.

Zmniejszyła się natomiast wartość wywozu zagranicę następujących produktów: soli potasowych, potażu i węgla wywarowego, karbidu, sody, siarczanu miedzi, wapna bielącego, mączki rogowej, jedwabiu sztucznego i żelazochromu.

KRONIKA

Dnia 1 kwietnia r. b. odbyło się posiedzenie Grupy Fabryk Techniczno-Gumowych Związku Przemysłu Chemicznego pod przewodnictwem p. Dyr. W. Bereszki. Na zebraniu tym omawiana była sprawa form organizacyjnych całego przemysłu gumowego. Zebrani doszli do wniosku, że utworzenie wspólnej organizacji, obejmującej cały przemysł gumowy t. j. fabryki wyrobów technicznych łącznie z fabrykami obuwia gumowego, nie odpowiada potrzebom tej branży przemysłu. Natomiast w razie konieczności rozważania zagadnień wspólnych dla obu działów przemysłu gumowego, możnaby powołać Komitet Branżowy, w myśl wniosków zawartych w sprawozdaniu Komisji do zbadania interwencjonizmu w zakresie przemysłowym.

Sekcja Przemysłowa Polskiego Towarzystwa Chemicznego organizuje w dniu 20 kwietnia r. b. zebranie dyskusyjne, na którym Prof. Dr. Stanisław Pilat wygłosi odczyt p. t. „Nowoczesne Sposoby Produkcji Ropy Naftowej i Produktów Pokrewnych". Na treść odczytu składają się następujące zagadnienia A — paliwa motorowe: 1) kraking olejów i gazów, 2) polimeryzacja, 3) dehydrogenizacja, 4) izo-oktan, 5) eter izopropylowy, aceton i t. p. B — oleje smarowe: 1) odparafinowanie przy użyciu propanu i rozpuszczalników, 2) rafinacja selektywna, 3) oleje syntetyczne. Zebranie odbędzie się w dużym Audytorium Chemicznym Politechniki Warszawskiej (Gmach Chemii, Polna 3) o godz. 18-ej.

Według posiadanych przez Związek danych produkcja kwasu siarkowego (w przeliczeniu na kwas 50°Be) w 1938 r. osiągnęła cyfrę 314 tys. ton, co w porównaniu z wytwórczością w 1937 r. (302 tys. ton) stanowi wzrost o 12 tys. ton.

Dnia 5 kwietnia r. b. odbyło się doroczne zgromadzenie członków Muzeum Techniki i Przemysłu, w obecności kilkudziesięciu delegatów różnych instytucji naukowych, stowarzyszeń i związków przemysłowych. W posiedzeniu tym wzięli również udział przedstawiciele Ministerstw, Najw. Izby Kontroli Państwa, Urzędu Patentowego, Izby Przemysłowo - Handlowej i t. d.

Jak wynika ze sprawozdania za rok 1938 prace Muzeum wykazują znaczny rozrost. W ramach Muzeum powołana została ostatnio do życia Sekcja Popierania Wynalazków. Organizowane są obecnie nowe działy jak: nauka o ziemi, dział zagadnień gospodarczych i t. p. Muzeum wykonało ostatnio karty propagandowe, ilustrujące ciekawsze plansze, wykonane przez Muzeum dla Pawilonu Polskiego na Wystawie w N. Yorku.

W związku z utworzeniem Sekcji Popierania Wynalazków, Muzeum komunikuje, iż Sekcja ta będzie miała za zadanie badanie zgłoszonych pomysłów pod względem ich wartości technicznej i gospodarczej, praktycznej użyteczności oraz ocena uprawnień patentowych, jak również w wypadkach, zasługujących na specjalne wyróżnienie, okazywanie pomocy w uzyskiwaniu ochrony prawnej i organizowaniu wytwórczości dla potrzeb rynku. Sekcja będzie utrzymywała współpracę z instytucjami i zakładami naukowymi, badawczymi, laboratoriami i t. p. Sekcja będzie wydawała komunikaty o najbardziej poszukiwanych przez przemysł ulepszeniach technicznych i wynalazkach.

W związku z tym Muzeum prosi osoby zainteresowane o nadsyłanie pomysłów i wynalazków, z załączeniem opisów i rysunków, pod adresem: Tamka, 1, Warszawa (tel. 619-88).

Instytut Naukowej Organizacji i Kierownictwa, Warszawa, Mokotowska 51-53 (tel. 838-13) donosi, iż dn. 14 kwietnia r. b. rozpocznie się Kurs Wyższy Organizacji Produkcji. Kurs obejmuje 36 godzin. Wykłady przeznaczone są dla kierowników przedsiębiorstw i pracowników samodzielnych i zawierać będą całokształt praktycznych wskazówek i rzeczowych informacji w zakresie planowania, kierowania i kontroli pracy warsztatowej. Wykłady, mające nastawienie wybitnie praktyczne, będą ilustrowane licznymi wzorami i przykładami. Opłata za kurs wynosi zł. 80.

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W Dz. Ust. R. P. Nr. 30 z dn. 4 kwietnia 1939 r. pod poz. 200 ukazała się Ustawa z dn. 30 marca 1939 r. o powszechnym obowiązku świadczeń rzeczowych. Z dniem wejścia w życie ustawy, t. j. z dn. 4.IV.39 r., straciły moc obowiązującą: rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 24.X.34 r. o rzeczowych świadczeniach wojennych oraz art. 80 do 82 rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 22.III. 28 r. o zakładach leczniczych. Ustawa określa obowiązek świadczeń rzeczowych zarówno w czasie wojny jak i pokoju oraz co może być przedmiotem tych świadczeń. Dalej omawia sposób wyznaczenia i funkcji t. zw. pełnomocników, uprawnionych do występowania wobec władz w imieniu posiadacza przedsiębiorstwa, w zakresie spraw dot. świadczeń rzeczowych. Specjalny dział poświęcony jest zagadnieniu obowiązku przysposobienia do świadczeń rzeczowych, które polega na przygotowaniu przedsiębiorstwa do działalności odpowiadającej potrzebom obrony Państwa lub warunkom wojennym. Wreszcie ustawa mówi o wynagrodzeniu za świadczenia i o tajności wszelkich spraw związanych z obowiązkiem świadczeń rzeczowych. Nie stosowanie się do powyższej ustawy może pociągnąć za sobą karę więzienia do lat trzech i grzywny do 300 tys. zł. Ze względu na ogromną doniosłość omawianej ustawy każde przedsiębiorstwo chemiczne winno niezwłocznie dokładnie się z nią zapoznać.

W Dz. Ust. R. P. Nr. 31 z dn. 7 kwietnia 1939 r. pod poz. 207 ukazało się Rozporządzenie Rady Ministrów z dn. 24 marca 39 r. o przygotowaniu w czasie pokoju obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej w dziedzinie budownictwa przemysłowego. Rozporządzenie, które wchodzi w życie z dn. 1 maja 1939 r., nie obejmuje zakładów przemysłowych, zatrudniających poniżej 50 robotników.

W Dz. Ust. R. P. Nr. 24 z dn. 27 marca 1939 r. pod poz. 153 ukazało się Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 11 marca 1939 r. o tymczasowym wprowadzeniu w życie postanowień układu handlowego między Rzecząpospolitą Polską a Związkiem Socjalistycznych Republik Rad oraz protokułu dodatkowego do tegoż układu.

Rozporządzenie obowiązuje od dnia 27 marca r. b.

W Dz. Ust. R. P. Nr. 24 z dn. 27 marca 1939 ukazało się pod poz. 156 Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 marca r. b. o tymczasowym wprowadzeniu w życie postanowień protokułu taryfowego między Polską a Estonią.

Na mocy tego protokułu Estonia przyznała następujące stawki celne na towary importowane z Polski:

Poz. est. 62 p. 10 c Rośliny lecznicze — 0,50 kor. est. od 1 kg. br. dla kontyngentu dwóch ton.

Poz. 159 p. 4 Materiały wybuchowe, lonty, zapalniki — 1,50 kor. est. od 1 kg br. Materiały wybuchowe , lonty, zapalniki — 0,05 kor. est. od 1 kg. br. za zezwoleniem Min. Spraw Gospodarczych Estonii.

Rozporządzenie powyższe obowiązuje od dn. 1 kwietnia r. b.

W tymże Dzienniku Ustaw pod poz. 155 ukazało się Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 24 marca r. b. o tymczasowym wprowadzeniu w życie postanowień umowy dodatkowej do umowy gospodarczej między Rzecząpospolitą Polską a Rzeszą Niemiecką.

Rozporządzenie obowiązuje od dn. 1 kwietnia r. b.

W Dz. Ust. Nr. 28 z dn. 31 marca r. b. ukazało się pod poz. 184 Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 24 marca r. b. o dodatku drogowym i opłatach od materiałów pędnych na rzecz Państwowego Funduszu Drogowego.

Rozporządzenie wchodzi w życie z dn. 1 kwietnia r. b.

E C H A

* P. Dr. Lesław Barabasz, długoletni Radca Ministerstwa Przemysłu i Handlu, opuścił zajmowane przez siebie stanowisko.

* P. Dr. Lesław Barabasz objął stanowisko zastępcy Dyrektora Związku Przemysłu Chemicznego R. P.

ORIENTACYJNE CENY NIEKTÓRYCH WYTWORÓW PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

	Cena zł.
Aceton	330.—
Alkohol metylowy techniczny 98%	160.—
Alkohol metylowy czysty	225.—
Amoniak skroplony za 1 kg. NH_3	1.45
Azotan amonu	110.—
Azotyn sodowy 98—100%	110.—
Benzol chem. czysty (łącznie z opłatą na fundusz drogowy zł. 12)	80.—
Benzol handlowy 90%, (łącznie z opłatą na fundusz drogowy zł. 12)	75.—
Bisulfat	15.—
Boraks krystal. (franco st. odb.)	77.—
Chlor ciekły	115.—
* Chloran potasu, techn. miel.	170.—
* Chloran sodu techn.	150.—
Chlorek bielący	32.60
* Chlorek cynku w proszku biały	115.—
Chlorek wapnia	17.—
Chlorobenzol	160.—
Chloroform purissimum	650.—
* Cytrynian sodowy	550.—
Dwuchromian potasu	155.—
Dwuchromian sodu	125.—
Dwufosforan sodowy (brutto za netto)	57.—
Dwuwęglan sodowy	36.—
Fenol czysty	195.—
Formalina 40%	160.—
* Gliceryna destylowana 85% (franco st. odbiorcza)	245.—
* Gliceryna farmaceutyczna 90%	280.—
Karbid (franco st. odb.)	50.—
Karbolineum	22.—
Klej kostny (brutto za netto, franco st. odbiorcza)	180.—
Klej skórny (brutto za netto franco st. odbiorcza)	
Gatunek Extra	250.—
Gatunek I	230.—
*Kwas cytrynowy	420.—
Kwas mrówkowy 80%	235—260.—
Kwas siarkowy 60° Bé	4.25
* Kwas winowy	440.—
* Kwaśny winian sodowy	620.—
Mączka kostna odklejona 30% P_2O_5 (brutto za netto)	15.—
Mączka rogowa 13/14% N (brutto za netto)	35.—
* Nadchloran potasu	150.—
* Naftalen czysty w łuskach	55.—
Octan metylu	300.—
Octan ołowiu gat. I	165.—
Octan sodu kryst.	90.—
* Oleina destylowana (franco st. odb.)	205.—
Olej kopytkowy	420.—
Olej kostny	400.—
Oleum 20%	12.75
Potaż kalcynowany 90/92%	110.—
Potaż żrący topiony 88/92%	135.—
Saletra potasowa	120.—
Saletra sodowa przem.	58.—
Saletra sodowa rafin.	69.—
Salmiak rafinowany	100.—
Salmiak sublimowany	180.—
Siarczan amonu techn.	22.—
Siarczan miedzi (parytet Warszawa)	73—74.—
Siarczek sodu 60/62%	52—54.—
Smoła preparowana	15.25
Soda amoniakalna	20.70
Soda żrąca (kaustyczna)	49.70
Sól glauberska krystaliczna	7.—
Stearyna (brutto za netto, franco st. odbiorcza)	210.—
Superfosfat 16% (franco st. odbiorcza)	9.95
Toluen chem. czysty	95.—
Trójfosforan sodowy (brutto za netto)	65.—
Żelatyna techn. (brutto za netto, franco st. odbiorcza)	475.—

Ceny powyższe są cenami hurtowymi i należy je rozumieć za 100 kg loco fabryka bez opakowania; ceny za produkty oznaczone gwiazdką należy rozumieć wraz z opakowaniem.

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego" bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 510-14.

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej—Dyrektor Związku Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI

Redaktor: Mgr. TADEUSZ CHĘCIŃSKI Druk L. Bogusławskiego i Ski, Świętokrzyska 11